

Research Paper

Explanation of a Rural Tourism System Model by Using the Chaos Theory and the Butler Model: A Case Study of Mesr Village, Khur-biabank County

*Hamid Jalalian¹, Mohammad reza Rezvani², Asghar Tahmasebi³, Hassan Oroji⁴

1. Associate Prof. Faculty of geographical sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.
2. Professor. Faculty of geography, University of Tehran, Tehran, Iran.
3. Assistance. Faculty of geographical sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.
4. Ph.D of geography and rural planning. Faculty of geographical sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Citation: Jalalian, H., Rezvani, M.R., Tahmasebi, A., & Oroji, H. (2018). [Explanation of a Rural Tourism System Model by Using the Chaos Theory and the Butler Model: A Case Study of Mesr Village, Khur-biabank County (Persian)]. Journal of Rural Research, 9(2), 222-235, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.215858.983>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.215858.983>

Received: 17 Sep. 2016
Accepted: 03 June 2017

ABSTRACT

Because of the great friability of ecologic-social systems in desert regions, planning for tourism development and use of its capabilities for rural development need an explanation of rural tourism systems. Mesr village is one of the most important rural tourist regions in Khur-biabank county that, in recent years, has experienced tourism activities development and its changes. This paper aims to recognize a tourism system development model in the village and explain it by approaches and theories related to the development of tourist destinations. For this purpose, qualitative data are prepared through interviews, conversations and surveying observations as well as using theoretical foundations, effective variables, processes and structures in the rural tourism system of Mesr village. After the system is recognized, a model is presented to explain the tourism system development processes. The results of the model show that effective introduction of tourism in the region attracts more visitors, for which the important role of entrepreneurs should be stressed. This role can be played in increasing the number of tourists in an organized manner, increasing the local participation, reduction of migration and so on. In another part of the study, the conformity degree of the model is enquired with chaos and tourism life cycle theories. The system being compatible with and based on the tourism life cycle theory, Mesr is found to be in a satisfactory development stage. Also, it appears that the creative destruction in the chaos theory is compatible with the satisfaction and development stage in the tourism life cycle theory.

Key words:
Rural tourism system, Tourism life cycle theory, Chaos theory, Mesr village, Entrepreneurship

Extended Abstract**1. Introduction**

Rural tourism focuses on active participation in a rural lifestyle. It can be a variant of ecotourism. Many rural areas can facilitate tourism because many villagers are hospitable and eager to welcome (and sometime even host) visitors. Iran's desert

regions have exclusive capabilities for tourist attraction and tourism development. Due to the great friability of ecologic-social systems in desert regions, planning for tourism development and using its capabilities for rural development need an explanation of rural tourism systems. Mesr village is one of the most important rural tourist regions in Khur-biabank county. Because the village is located in the south of a big desert, its weather is hot and torrid. Also, according to the latest census, its population is about 120 persons who earn their living by husbandry.

* **Corresponding Author:**

Hamid Jalalian, PhD

Address: Iran, Alborz province, Karaj city, Hesarak region

Tel: +98 (912) 1410105

E-mail: hamidjalalian@khu.ac.ir

In recent years, the area has experienced tourism activities development and some changes in this regard. Therefore, this paper aims to recognize a tourism system development model in the village and explain it by approaches and theories related to the development of tourist destinations. The paper deals with theories regarding the tourist area life cycle and the chaos system. Developed by Richard Butler in 1980, this life cycle is based on the product cycle concept. Basically, Butler described four stages that a destination (or a place) goes through in terms of tourism development, plotting them on a bell curve. Initially, visitors arrive in small numbers and are supported by limited facilities. In the second stage, awareness of the destination is growing, as does the number of visitors and facilities. Then, there occurs a stage of development, stagnation, decline, or reconstruction. The chaos theory is a field of study in mathematics that studies the behavior of dynamic systems that are highly sensitive to initial conditions and involve butterfly effects, dynamic adaptation, self-similarity and strange attractors.

2. Methodology

The paper is a qualitative piece of research which uses qualitative methods. To this end, qualitative data are prepared through interviews, conversations, surveying observation, participative observation, and theoretical foundations. The analyses are conducted by the qualitative content analysis method. Then, a model is presented to explain tourism system development processes. The analytical method applied is qualitative. Also, the fundamentals of tourism area life cycle and chaos theories are adapted to do some analyses.

3. Results

According to the results of the study, the most important effective factors that should be paid attention to and improved in rural tourism system of Mesr village include eating accommodations, camel riding, cultural and artistic works, economic reconstruction in the village, economic ideas, local and native tourism activities, government performance, infrastructures, academic activities, organic and adventure tourist attractions and services, development of complexes in the rural environment, increase of non-native investors, relative reduction of migration, expansion of tourism economy, security challenges, and reduction of negative tourism impacts. By studying the interactions among these factors and recognizing the spatial processes and structures at work, the development rate of the rural tourism system in Mesr village is presented.

4. Discussion

In have an enquiry into the rural tourism system, it is essential to consider spatial processes and structures. The results of the model show the great effectiveness of introducing tourist attractions and the important role of entrepreneurs in initiating the tourism system development. In next stages, the role of increasing the number of tourists systematically, increasing the local participation, reduction of migration, and so on comes to be of significance. At the end of the research, the degree of the conformity of the model is investigated with chaos and tourism life cycle theories. This system is found compatible with the tourism life cycle theory. In this regard, Mesr is satisfactory, and it is at the end of the participation stage but at the beginning of the development stage. Also, it appears that the creative destruction in the chaos theory is compatible with the development stage in the tourism life cycle theory. Mesr village is located on a chaos edge, and entrepreneur activities create a link between the tourism area life cycle theory and the chaos system theory.

5. Conclusion

The results show that it is possible to explain rural tourism systems by spatial structures and processes. Entrepreneurship innovations are spatial processes that form different spatial structures, and these structures form spatial processes, such as camel-riding and safari, to cause the next spatial structures. The rural tourism of Mesr is a chaos system. Small inputs have given big outputs and butterfly effects, and creative destruction is obvious in the rural tourism system. Also, desert environment is effective in the chaos system. The rural tourism system is in the participation stage and at the beginning of the development stage; however, entrepreneurship is in the consolidation stage and innovation. To determine a future perspective for Mesr village, it is essential to consider the interactions among the factors in the development or stagnation system. Also, according to the findings of the study, entrepreneurship theories in a rural tourism system need to be improved based on the Butler model.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

تبیین مدل توسعه سیستم گردشگری روستایی با استفاده از نظریه آشوب و مدل باتلر (مورد مطالعه: روستای مصر، شهرستان خور و بیابانک)

*حمید جلالیان^۱، محمدرضا رضوانی^۲، اصغر طهماسبی^۳، حسن اروجی^۴

۱- دانشیار، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی تهران، تهران، ایران.

۲- استاد، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۳- استادیار دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی تهران، تهران، ایران.

۴- دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی تهران، کرج، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۲۷ شهریور ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۱۳ خرداد ۱۳۹۶

به دلیل حساسیت بالای روستاهای مناطق بیابانی و توان‌های گردشگری آن، برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری روستایی، نیازمند تبیین سیستم توسعه گردشگری است. روستای مصر، یکی از مهم‌ترین فضاهای گردشگری شهرستان خور و بیابانک است که در طی سال‌های گذشته، رشد فعالیت‌های گردشگری را تجربه کرده است. بنابراین، این پژوهش با هدف شناسایی مدل ارزیابی سیستم گردشگری روستا و تبیین آن با نظریه‌های مقاصد گردشگری انجام شده است. بدین منظور، داده‌ها از طریق مصاحبه، گفتگو و مشاهدات میدانی گردآوری و با بهره‌گیری از مبانی نظری موجود تهیه شده و از طریق روش تحلیل محتوای کیفی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و در نهایت، مدلی برای تبیین روند سیستم گردشگری آن ارائه شد. نتایج مدل حاکی از تأثیرگذاری قابل توجه آثار هنری در عرضه گردشگری و نقش کلیدی کارآفرینان در توسعه سیستم گردشگری است که در مراحل بعدی به تدریج تکامل یافته است. همچنین میزان انطباق مدل با نظریه آشوب و مدل باتلر، بررسی گردید که از منظر نظریه آشوب، این سیستم با رویکرد اثر پروانه‌ای و سازگاری پویا سازگار بوده و از منظر مدل باتلر، روستای مصر در انتهای مرحله مشارکت و حرکت به سمت توسعه قرار دارد و به نظر می‌رسد تخریب خلاق نظریه آشوب با مرحله مشارکت چرخه حیات، سازگاری بیشتری دارد.

کلیدواژه‌ها:

سیستم گردشگری روستایی، چرخه حیات گردشگری، نظریه آشوب، روستای مصر، کارآفرینی

مقدمه

مورد توجه قرار گرفت (Rezvani et al, 2012). در این میان، بررسی روستاها به عنوان یک مقصد گردشگری و سیر تغییرات و فرایندهای مختلف در طول دوره گردشگری یک مقصد، به عنوان مبنایی جهت تعیین چشم‌انداز گردشگری روستا و اتخاذ برنامه‌های مختلف، ضرورتی اجتناب‌پذیر است.

کویر از سرمایه‌های مهم گردشگری به شمار می‌رود (Eshraghi et al; 2010, 41-42). روستای مصر، با وجود جاذبه‌های متعدد طبیعی و تاریخی، یکی از مهم‌ترین مناطق گردشگری در شهرستان خور و بیابانک محسوب می‌شود (Abolhasani et al, 2012). وجود جاذبه‌ها و توانمندی‌های اکوتوریستی و روستایی و ترکیب آن‌ها با یکدیگر، دامنه و بازار هدف ملی و بین‌المللی روستا، بکر بودن روستا و منطقه، ضعف اقتصادی و شکننده بودن محیط این روستا و روستاهای مشابه، احساس نیاز روستاها به اقتصاد گردشگری، ارزیابی ارتباطات بین اجزای سیستم

گردشگری روستایی، به عنوان یکی از راهبردهای توسعه روستایی (Rogers, 1978)، از نیمه دوم قرن بیستم به صورت رسمی در ادبیات توسعه روستایی وارد شد (Khani et al, 2014, 192) و با توسعه مفاهیم سفر و اوقات فراغت در مکان‌های روستایی و سرمایه‌گذاری نهادهای دولتی و خصوصی، توسعه پیدا کرد. سیر روند تحولات دیدگاه‌های مرتبط با گردشگری روستایی، تقریباً همگام و سازگار با مفاهیم توسعه و توسعه روستایی شکل گرفت (Bayat et al., 2013). با گسترش مفاهیم پایدار و توسعه همه‌جانبه و پایدار روستایی، مفاهیم حفاظت، عدالت، فقرزدایی، مشارکت محلی، منافع جامعه میزبان (Vosoughi et al, 2011) و غیره وارد ادبیات گردشگری روستایی شد و ارزیابی روستا و گردشگری به عنوان یک سیستم و توجه به کارآفرینی و استعداد‌های انسانی، به عنوان چالش‌های اساسی موجود در گردشگری روستایی

* نویسنده مسئول:

دکتر حمید جلالیان

نشانی: استان البرز، شهر کرج، حصارک.

تلفن: ۰۵۱۰۱۰۵ (۹۱۲) ۹۸+

پست الکترونیکی: hamidjalalian@khu.ac.ir

می‌تواند داشته باشد (Georgantzis, 2003). رویکرد آشوب به مطالعه سیستم‌هایی می‌پردازد که در نگاه اول به نظر می‌رسد رفتار تصادفی دارند (Mahmoudabadi & Seyedhosseini, 2012)، اما در واقع همین سیستم، تحت حاکمیت قوانین مشخصی است و یا به عبارتی در هر بی‌نظمی، نظم نهفته است (Moshiri, 2002) (Karam, 2012). نظریه آشوب دارای چهار مؤلفه اثر پروانه‌ای، سازگاری پویا، خودمانایی و جاذبه‌های غریب است (gleick, 1993).

نظریه دیگر در تبیین سیستم گردشگری، نظریه چرخه حیات مقاصد گردشگری است. همچنین شاخص رضایتمندی داکسی نیز به عنوان یکی از مباحث چرخه حیات گردشگری، میزان رضایتمندی جامعه محلی از گردشگری را ارزیابی می‌کند (Postma, 2008). مدل باتلر، به عنوان یکی از نظریات مهم چرخه حیات گردشگری، هر مرحله از توسعه را با توجه به تعداد بازدیدکنندگان، تغییراتی فعالیت‌های گردشگری و روابط آن با جامعه محلی، مشخص نموده است. این مدل در سال ۱۹۸۰ توسط ریچارد باتلر^۲ ارائه شده و پس از آن در مطالعات مختلف مورد بررسی و در سال ۲۰۰۶ با انتشار کتاب دو جلدی «چرخه حیات مقصدهای گردشگری»، اصلاحات و مطالب جدیدی به آن اضافه شد. تصویر شماره ۱ مدل تکاملی توسعه چرخه سیستم گردشگری در مدل باتلر بر اساس میزان گردشگران ورودی و تصویر شماره ۲ چرخه گردشگری در مکان‌های گردشگری را بر اساس واحدهای اقامتی و شرایط رفاه گردشگر نشان داده است:

باتلر چهار مرحله‌ای را که یک مقصد (یا یک مکان) در ارتباط با توسعه گردشگری طی می‌کند، توصیف می‌کند. در ابتدا گردشگران اندکی وارد مکان شده و با تسهیلات و خدمات محدودی مورد حمایت قرار می‌گیرند. دسترسی‌ها اغلب ضعیف بوده و آگاهی آن‌ها را نسبت به نیازهای خود محدود می‌کند. در

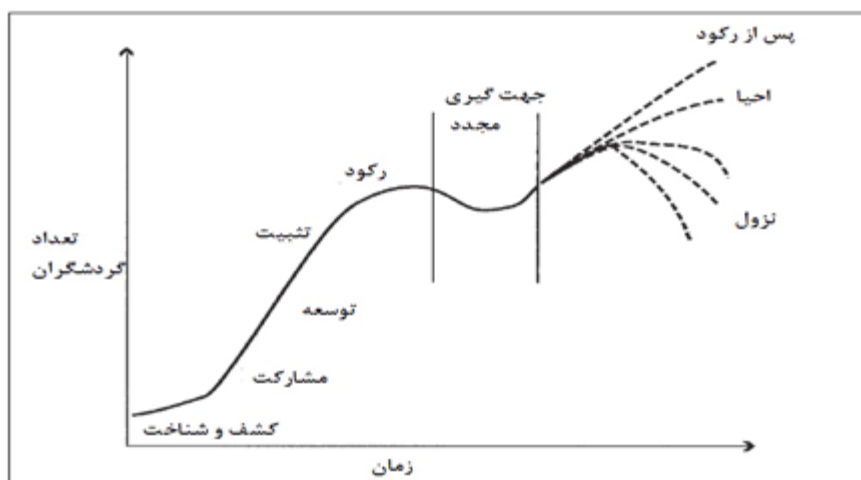
2. Richard W Butler

گردشگری روستایی، تثبیت جمعیت و سازماندهی و مدیریت روند رو به رشد گردشگری در روستا، از مهم‌ترین ضرورت‌های مطالعه سیستم گردشگری به ویژه در روستای مصر است. لازمه رسیدن به اهداف پژوهش، بررسی و تبیین سیستمی گردشگری روستا در طی دوره تغییرات گردشگری و ارائه یک چشم‌انداز و سنجش آن با الگوها و نظریه‌های موجود است. بدین منظور مطالعه روند توسعه سیستم گردشگری روستا مصر در ۱۵ سال گذشته و ارائه مدل توسعه آن بر مبنای شناسایی و تحلیل فرایندها و ساختارهای فضایی تأثیرگذار در روند توسعه آن، امری ضروری است. همچنین تدوین مدل پیشنهادی، نیازمند مقایسه نتایج حاصله با نظریه‌ها و رویکردهای موجود سیستم گردشگری است که در این پژوهش از دو نظریه سیستمی آشوب و چرخه حیات گردشگری به عنوان پایه‌های نظری آن استفاده شده است. با توجه به مطالب مذکور، سؤالات اصلی در حوزه تدوین مدل سیستم توسعه گردشگری و انطباق آن با نظریه‌های تبیین کننده سیستم است.

مروری بر ادبیات موضوع

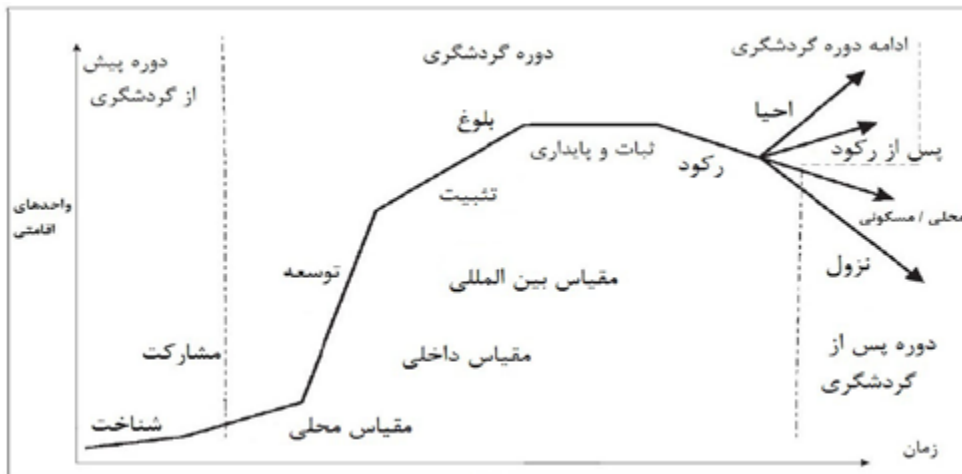
نظریات متعددی در ارتباط با سیستم (گردشگری) مطرح شده است. در این پژوهش از دو نظریه چرخه حیات مقاصد گردشگری و نظریه آشوب استفاده شده است. پایه نظریه آشوب^۱، بر این موضوع استوار است که سیستم‌های موجود در طبیعت، از جمله سیستم‌های گردشگری، الزاماً از قواعد و استانداردهای از پیش تعیین شده تبعیت نمی‌کنند، بلکه این سیستم‌ها دارای توانمندی‌ها و نقاط عطفی هستند که با تغییر و برنامه‌ریزی بر روی این نقاط، می‌توان به نتایج غیرقابل پیش‌بینی رسید و الزاماً میزان نتایج، تابع داده‌های ورودی به سیستم نیستند (Ghaehri et al, 2012) که ارتباط محکمی با موضوع سیستم‌های پویا

1. Chaos theory

تصویر ۱. مدل تکاملی چرخه سیستم گردشگری (Butler; 2006)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. مدل تکاملی چرخه سیستم گردشگری (Butler; 2006)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

نمود. بیتون^۶ (۲۰۰۶) نقش گردشگری در توسعه اجتماعات محلی را مورد مطالعه قرار داده و در این باب، به ارتباط نظریه‌های مختلف گردشگری از جمله نظریه چرخه حیات و آشوب در تحولات مکان‌های روستایی اشاره داشته است. همچنین هال^۷ (۲۰۱۱) به نقش نظریه تبادل اجتماعی در توسعه چرخه مقاصد گردشگری روستایی و ارتباط جامعه مقصد با گردشگری اشاره داشته است. هوانگ^۸ (۲۰۱۵) گردشگری روستایی کشاورز محور را در کره جنوبی مورد تحلیل قرار دادند. در سطح داخلی، در ارتباط با سیستم گردشگری منطقه خور و بیابانک پژوهش محدودی صورت گرفته است. از جمله این پژوهش‌ها، باید به پژوهش علیقلی زاده فیروزجایی و همکاران (۲۰۱۴) به مبحث سنجش نگرش جامعه خور و بیابانک به توسعه گردشگری بر مبنای نظریه تبادل اجتماعی و چرخه حیات گردشگری و روش تفکیکی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که جامعه محلی از توسعه گردشگری حمایت زیادی می‌کند. یکی از محدود مطالعات صورت گرفته در حوزه فرایندهای چرخه و روند رشد مقاصد گردشگری منطقه، توسط ضیایی و حسن‌پور (۲۰۱۳) صورت گرفت که به تدوین حوزه‌های راهبردی توسعه مقاصد گردشگری از طریق مدل‌های چرخه حیات مقصد و شاخص رنجش داکسی در روستاهای مصر، فرحزاد، کوره‌گز، ابوزیدآباد، بندریگ و عشین، ریگ جن و جندق پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که در منطقه روستای فرحزاد - مصر به دلیل توسعه و تمرکز بیش از حد فعالیت‌ها در این روستاها، جایگاه مقصد و علاقه جامعه محلی به سوی بی‌تفاوتی و رشد حرکت می‌کند. بررسی پیشینه پژوهش‌های صورت گرفته در روستای مصر، نشان می‌دهد که بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته به صورت موردی و موضوعی و در چارچوب یک مؤلفه خاص از گردشگری انجام شده و پژوهش

مرحله دوم، میزان آگاهی در مقصد، تعداد گردشگران و تسهیلات افزایش می‌یابد. در طی همین مرحله است که مقصد شروع به افزایش بازاریابی و انتشار اطلاعات می‌کند. اعتبار مقصد گردشگری به سرعت بالا می‌رود و به سوی مرحله سوم چرخه حیات حرکت می‌کند که اغلب شکلی از گردشگری انبوه است. سرانجام، از آنجایی که میزان ظرفیت محیطی مقصد به اشباع می‌رسد، مقصد در تقبل هزینه‌های محیطی و اجتماعی گردشگری انبوه ناکام می‌ماند و در نتیجه نرخ افزایش گردشگران، کاهش می‌یابد، تا جایی که مقصد گردشگری دچار رکود می‌شود (Beeton; 2006).

با توجه به تشریح نظریه‌های پیش گفته، این پژوهش در نظر دارد تا ضمن تبیین سیستم توسعه گردشگری روستای مصر و ارائه مدل روند سیستم، میزان انطباق نتایج با نظریه‌ها و رویکردهای پژوهش را مورد سنجش قرار داده و وضعیت سیستم را در چارچوب این نظریه‌ها نیز مورد تحلیل قرار دهد.

در سال‌های گذشته پژوهش‌هایی در ارتباط با تحولات چرخه سیستم گردشگری در مناطق مختلف در سطوح داخلی و بین‌المللی صورت گرفته است. از جمله بار^۳ (۱۹۹۰) در پژوهش خود در وایت سان دیز، به اثرات کارآفرینی کوچک‌مقیاس در چرخه حیات گردشگری روستاها، به ویژه در مرحله درگیری و مشارکت اشاره دارد. تینسلی و لینچ^۴ (۲۰۰۱) از نظریه آشوب برای بررسی و تبیین کسب‌وکارهای کوچک در مقاصد گردشگری استفاده کردند. راسل و فالکنر^۵ (۲۰۰۴) مطالعاتی را در ارتباط با کارآفرینی انجام داده و آن را در ارتباط با نظریه آشوب مورد بررسی قرار دادند. باتلر (۲۰۰۶) با مطالعاتی که در مکان‌های گردشگری مختلف از جمله در آمریکا صورت داد اقدام به ارائه مدلی برای تبیین سیستم تحولات مکان‌های گردشگری

6. Beeton
7. Hall
8. Hwang

3. Barr
4. Tinsley and Lynch
5. Russel & Faulkner

تجزیه و تحلیل داده‌ها به صورت توصیفی - تحلیلی انجام شده است. برای تحلیل داده‌ها، از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است و از آنجایی که، هدف، تحلیل داده‌های خام و سپس انطباق نتایج تحلیل محتوا با نظریه‌ها است، از تحلیل محتوای استقرایی بهره گرفته شده است. تحلیل محتوای کیفی به ترتیب شامل تعیین موضوع، تهیه داده‌های خام، کدگذاری باز داده‌ها، جداول کدگذاری، دسته‌بندی کدها، مقوله سازی، خلاصه‌سازی و در نهایت تعیین مدل، نقشه یا سیستم مفهومی است (Tabrizi, 2014). به شکل کلی‌تر، شیوه تحلیل داده‌ها در تحلیل محتوای کیفی را می‌توان شامل سه مرحله کلی رمزگذاری داده‌ها، تعیین زیر مقوله‌ها و مقوله و تعیین مدل یا تم نهایی دانست (Iman & Noshadi, 2011). در واقع در این روش، پس از گردآوری داده‌ها از طریق روش‌های پیش‌گفته، ابتدا کلمات و جملات مختلف، استخراج شده و رمزگذاری یا کدگذاری می‌شوند. سپس ارتباطات و زمینه‌های مشترک بین کدها و مفاهیم شناسایی شده و زیرمقوله‌ها یا مقوله‌های مهم از نوع خرد و کلان، تعیین می‌شوند. با ترکیب این مقوله‌ها و تحلیل ارتباطات بین آن‌ها، مدل یا سیستم مفهومی موضوع مورد پژوهش ساخته می‌شود (Tabrizi, 2014 and Iman & Noshadi, 2011).

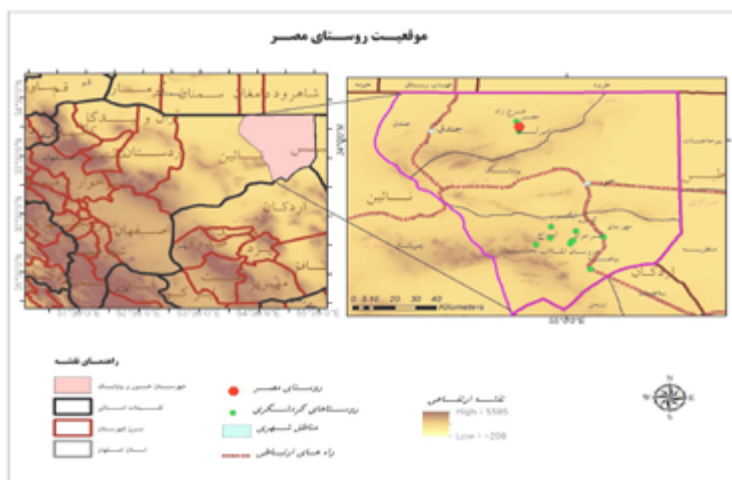
این پژوهش در ارتباط با روستای مصر انجام شده است. روستای مصر واقع در شهرستان خور و بیابانک استان اصفهان، یکی از روستاهای گردشگرپذیر این شهرستان محسوب می‌شود که در ۳۵ کیلومتری شهر خور و در مجاورت با روستای فرحزاد قرار دارد (تصویر شماره ۳). این روستا، مقصد گردشگری کلیه گردشگران ورودی به شهرستان بوده و به دلیل داشتن جاذبه‌های بکر کویری چسبیده به روستا، وجود خدمات گردشگری نوین و فرهنگ و سنن و معماری خاص، مورد توجه گردشگران قرار گرفته است.

سیستمی و جامع که بتواند که روند توسعه سیستم گردشگری در روستا یا منطقه را تبیین نماید، مشاهده نمی‌شود.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف، بنیادی - کاربردی بوده و در گروه تحقیقات کیفی قرار دارد. روش گردآوری داده‌ها از طریق مطالعات کتابخانه‌ای - اسنادی و مطالعات میدانی است. از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای برای گردآوری داده‌های نظری و برخی داده‌های مرتبط با سیر تحول و تغییرات گردشگری در چارچوب سیستم گردشگری استفاده شده است. بخش مطالعات میدانی شامل مشاهده و مصاحبه با مردم روستای مصر، کارآفرینان گردشگری، مسئولین اقامتگاه و غذاخوری، مصاحبه با گردشگران و همچنین مصاحبه با تعدادی از محققینی که در این روستا مطالعه داشتند، می‌شد.

در یک پژوهش کیفی، نمونه پژوهش دقیقاً مشخص نیست، بنابراین از روش گلوله برفی برای تعیین نمونه (نمونه‌گیری هدفمند) استفاده می‌شود. تعداد نمونه بر اساس جامعه آماری، شامل ۵ فعال گردشگری در زمینه کسب‌وکارهای گردشگری روستایی شامل صاحبان اقامتگاه‌های بوم گردی کاریز، شن زار و طباطبایی، واحدهای پذیرایی، کسب‌وکارهای تفریحات گردشگری بیابانی شامل شترسواری و سافاری و تورهای شترسواری و همچنین اقامتگاه پذیرایی طباطبایی در روستای فرحزاد بود. در کنار فعالان اقتصادی، از ۱۵ فرد ساکن بومی روستا نیز به صورت مصاحبه و گفتگو، داده‌های لازم تهیه شد. همچنین از دهیار روستا به منظور تکمیل داده‌ها، مصاحبه صورت گرفت. این داده‌ها با داده‌هایی که از پژوهش‌های نظری مرتبط با روستا، تحقیقات پیشین، مجموعه مشاهدات نگارنده در مقاطع زمانی مختلف در سال‌های ۱۳۸۹، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ و نتایج کیفی پرسشنامه محدود تکمیل شده از گردشگران ورودی به روستا در اردیبهشت ۱۳۹۱ ترکیب شد.

تصویر ۳. نقشه موقعیت روستای مصر در شهرستان خور و بیابانک (مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۵)

یافته‌ها

در این بخش ابتدا از طریق روش‌های مذکور و در چارچوب روش تحلیل محتوای کیفی، داده‌های مرتبط با پژوهش از روستای مصر گردآوری شد و سپس با بررسی مجموعه جملات و کلمات، مفاهیم اولیه، انتخاب و کدگذاری شدند. نحوه کدگذاری با علامت S برای مفاهیم مستخرج از مشاهدات و مطالعات نظری و R برای مفاهیم مرتبط با مصاحبه‌ها و گفتگوها مشخص شده است. در مرحله دوم، با بررسی ارتباطات بین مفاهیم و تعیین زمینه‌های مشترک بین مفاهیم، مقوله‌های اولیه یا زیرمقوله، ساخته شده و از ترکیب مفهومی مقوله‌های اولیه، مقوله‌های کلان ایجاد شد. جدول شماره ۱ نتایج تحلیل محتوای کیفی را در مراحل مختلف نشان داده است. در اینجا به دلیل طولانی شدن مقاله، عبارات و کدهای آن حذف شده است:

پس از تولید داده‌ها، داده‌های توصیفی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. فرایندهای متعددی در روند توسعه سیستم گردشگری روستای مصر تأثیرگذار بوده است. یکی از عوامل مهم در رشد گردشگری روستای مصر، برگزاری تورهای شترسواری از جمله تور شترسواری عروسان با همکاری و حمایت مالی آژانس‌های مسافرتی بود. برخی از کارآفرینان از جمله مازیار آل داود با برنامه‌ریزی خاصی، گردشگران را از کشورهای مختلف به سوی روستای گرمه و سپس مصر جذب می‌کرد. در روند سیر تحول گردشگری در منطقه، باید گفت آژانس آفتاب کلوت، تورهای دو سه روزه در کویر ترتیب داد و علی ساربان با برگزاری شترسواری، زمینه رواج گردشگری در منطقه و روستا را فراهم کرد. در ادامه، آثار هنری مانند سفرنامه‌ها، فیلم‌ها، کتاب‌ها و غیره نقش مهمی در توسعه گردشگری یک منطقه دارند. مهم‌ترین اثر، تهیه بخشی از فیلم «خیلی دور، خیلی نزدیک» و لوکیشن‌های این فیلم در این روستا و روستای مجاور فرحزاد بود که موجب شد تا پای گردشگران داخلی نیز به این منطقه کشانده شود. شرایط سخت محیط بیابانی روستا، محدودیت‌های دسترسی و خدمات و زیرساخت‌ها، عدم رونق لازم فعالیت‌های کشاورزی و دور بودن از فعالیت‌های صنعتی، شرایط سختی را برای مردم روستا از منظر اقتصادی ایجاد کرده بود. چنین شرایطی، ضرورت تغییر در سیستم اقتصاد و یک بازساخت جغرافیایی در روستا محسوس بود و توان‌های گردشگری، به عنوان عامل و فرایند بازساخت اقتصادی مطرح شد که می‌تواند مکمل یا جایگزین سیستم موجود روستا باشد. پس از رشد اولیه ورود گردشگران خارجی و سپس داخلی، ذهنیت و خط‌مشی مردم روستا از حالت میهمان‌نوازی خارج شده و با درک شرایط اقتصادی خود، از خانه‌ها، امکانات، مزارع، شترها، ماشین‌ها و از همه مهم‌تر از ایده‌ها و افکار خود برای جذب گردشگران و کسب درآمد استفاده کردند. یکی از ویژگی‌های گردشگری روستای مصر، بومی بودن بیشتر فعالیت‌ها است. در واقع توسعه و ورود گردشگران به روستای مصر

موجب تحرک و انگیزه بالای مردم بومی به عنوان کارآفرینان از طریق حمایت و کمک کارآفرینان سایر روستا شده است. بدین منظور اقامتگاه‌های بوم‌گردی متناسب با شرایط و بافت کویری ایجاد شده که در واقع خانه‌های روستایی بودند که تبدیل به اقامتگاه شدند که از این میان می‌توان به اقامتگاه کاریز، شن زار و افضل و غیره اشاره کرد. در کنار این اقامتگاه‌ها، جاذبه‌های جدیدی مانند شترسواری و اخیراً سفرای و پیست روی کویر در طی این سال‌ها در این روستا ایجاد شد.

در یک سیستم گردشگری، دولت می‌تواند نقش مهمی در توسعه آن داشته باشد اما نتایج پژوهش نشان می‌دهد که دولت هماهنگی و عزم لازم را برای توسعه و کمک به گردشگری روستا را ندارد. زیرساخت‌ها و خدمات گردشگری در روستا اگرچه با رشد روبه‌رو بوده است، اما به علت عوامل مختلف مانند نقش کم‌رنگ دولت، هنوز با مشکلاتی روبه‌رو است و در زمان‌های اوج گردشگری مانند عید نوروز، ظرفیت لازم برای پذیرش حجم بالای گردشگر را ندارد.

در کنار این فرایندهای اولیه و مهم، با ادامه روند توسعه گردشگری، ساختارهای جدید در گردشگری روستا ایجاد شد که هر کدام نیز فرایندهای جدید شکل دادند که موجب روند توسعه سیستم شد. یکی از ویژگی‌های گردشگری در روستای مصر، وجود گردشگران علمی، سازمان‌یافته و ماجراجو به منطقه است. قبل از تهیه فیلم سینمایی، مسافرت‌ها، محدود و اغلب به صورت خانوادگی بود، اما پس از پخش این فیلم، علاوه بر توسعه روند ورود گردشگران به ویژه گردشگران داخلی، مسافرت‌ها به سوی تورهای گردشگری، اردوها و سفرهای علمی، مسافرت‌های شخصی و غیره کشیده شد. صاحبان و اداره‌کنندگان اقامتگاه‌های بوم‌گردی همگی بومی و از خود روستا هستند. هدایت گردشگران نیز در کنار خدمات اقامتی نیز گسترش یافت. در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاران غیربومی در روستا وارد شدند که عمدتاً از نایین، اصفهان و خور هستند. همچنین گردشگری در روستای مصر موجب کاهش نسبی مهاجرت شده است. با وجود رشد گردشگری در روستا و منافع اقتصادی حاصل از آن، هنوز اثرات اقتصادی روستا چندان قابل توجه نیست. در واقع گردشگری تنها شیب مهاجرت را کاهش داده است. از طرفی موقتی بودن و فصلی بودن گردشگری موجب شده تا بازدهی اقتصادی حاصل از گردشگری به گونه‌ای نباشد که بتوان به عنصر بازساخت اقتصادی به آن توجه کرده و اقتصاد را متحول کند. در کنار این موارد، باید به وجود برخی ناسازگاری‌ها بین رفتار نیروی انتظامی و تورهای گردشگری و بالعکس اشاره کرد. با وجود مسائل گفته شده، اثرات منفی گردشگری بسیار اندک بوده و مردم از فرایند گردشگری و ورود گردشگران استقبال می‌کنند. با توجه به یافته‌های پژوهش، مهم‌ترین فرایندها و ساختارهای سیستم گردشگری روستای مصر، شامل کاهش مهاجرت، اثرات منفی محدود گردشگری،

جدول ۱. نتایج داده‌های حاصل از تحلیل محتوای کیفی.

مفاهیم	مقوله‌های خرد	مقوله‌های کلان
کاهش روند مهاجرت مردم از روستا اثرات گردشگری در مهاجرت معکوس روستا عدم آسیب‌رسانی گردشگری به روستا پایبندی صاحبان اقامتگاه‌های بوم گردی به رعایت هنجارهای گردشگری شرایط نه چندان مطلوب برای گردشگری خانه‌های دوم توان اکولوژیک بالایی گردشگری در روستا مشارکت و بومی بودن بیشتر فعالیت‌های گردشگری مشارکت اکثریت مردم در گردشگری رضایت و حمایت مردم از گردشگری	اثرات گردشگری در کاهش روند مهاجرت اثرات منفی اندک گردشگری بر روستا توان اکولوژیک بالایی گردشگری در روستا بومی بودن بیشتر فعالیت‌های گردشگری	نقش گردشگری در تثبیت جمعیت یا کاهش مهاجرت
عدم تأثیرات قابل توجه گردشگری بر سایر فعالیت‌های اقتصادی ضعف در زیرساخت‌ها و خدمات گردشگری درآمد و اشتغال محدود خدمات محدود دولت در ساختار کالبدی روستا نقش کم‌رنگ دولت در توسعه گردشگری ذهنیت اقتصادی مردم نسبت به گردشگری تمایل مردم به ورود گردشگران نیاز روستا و منطقه خور و بیابانک به گردشگری برای توسعه اقتصادی عرضه جاذبه‌های جدید و منطبق با محیط گردشگری استفاده از سرمایه‌های تاریخی برای خدمات گردشگری توسعه خدمات اقامتی، پذیرایی، حمل‌ونقل و اطلاع‌رسانی	تأثیرات نه چندان کافی گردشگری بر زیرساخت‌ها و اقتصاد روستا نقش کم‌رنگ دولت در گردشگری ذهنیت اقتصادی مردم نسبت به گردشگری نیاز روستا و منطقه خور و بیابانک به گردشگری برای توسعه اقتصادی استفاده از گونه‌های جدید گردشگری منطبق با طبیعت روستا	اثرات محدود گردشگری بر زیرساخت اقتصادی روستا
نقش رسانه‌ها در کشف و رشد گردشگری روستا نقش لوکیشن‌های فیلم سینمایی خیلی دور خیلی نزدیک در جذب گردشگران عدم آگاهی کامل مردم از ساختار اصولی و علمی گردشگری کمبود نیروی ماهر و آموزش‌دیده افزایش روند سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران غیربومی سرمایه‌گذاری‌های ناپایدار نگرانی مردم از تأثیرات منفی احتمالی گردشگری بر روستا نقش نیروی انتظامی در کنترل فعالیت‌های گردشگری رفتارهای ناسازگار محدود گردشگران با جامعه میزبان تنش‌های مقطعی بین نیروی انتظامی با تورهای گردشگری	نقش رسانه‌ها در کشف و رشد گردشگری روستا نقش آثار هنری و ادبی در توسعه گردشگری کمبود آگاهی علمی مردم روستا از ساختار گردشگری افزایش روند ورود افراد غیربومی فعال در گردشگری و بروز ناپایداری	برهم‌کنش آثار هنری و فرایندهای گردشگری در توسعه گردشگری روستا
نقش کارآفرینان و آژانس‌ها در توسعه گردشگری برگزاری تورهای شترسواری در دهه ۷۰ شمسی حمایت مالی شرکت‌ها به عنوان اسپانسر از تورهای شترسواری افزایش گردشگری علمی و سازمان‌یافته افزایش نسبت گردشگران داخلی به خارجی در سال‌های اخیر ورود گردشگران ماجراجو و طبیعت دوست به روستا افزایش ورود گردشگران خارجی	نقش کارآفرینان و آژانس‌های مسافرتی در توسعه گردشگری افزایش ورود گردشگران ماجراجو، علمی و سازمان‌یافته	همکاری و ارتباط بین کارآفرینان و آژانس‌ها توسعه گردشگران سازمان‌یافته و علمی
چالش‌های نظم، امنیت و گردشگری چالش‌های بین فعالیت‌های گردشگری با عملکردهای نیروی انتظامی	چالش‌های بین فعالیت‌های گردشگری با عملکردهای نیروی انتظامی	چالش‌های نظم، امنیت و گردشگری

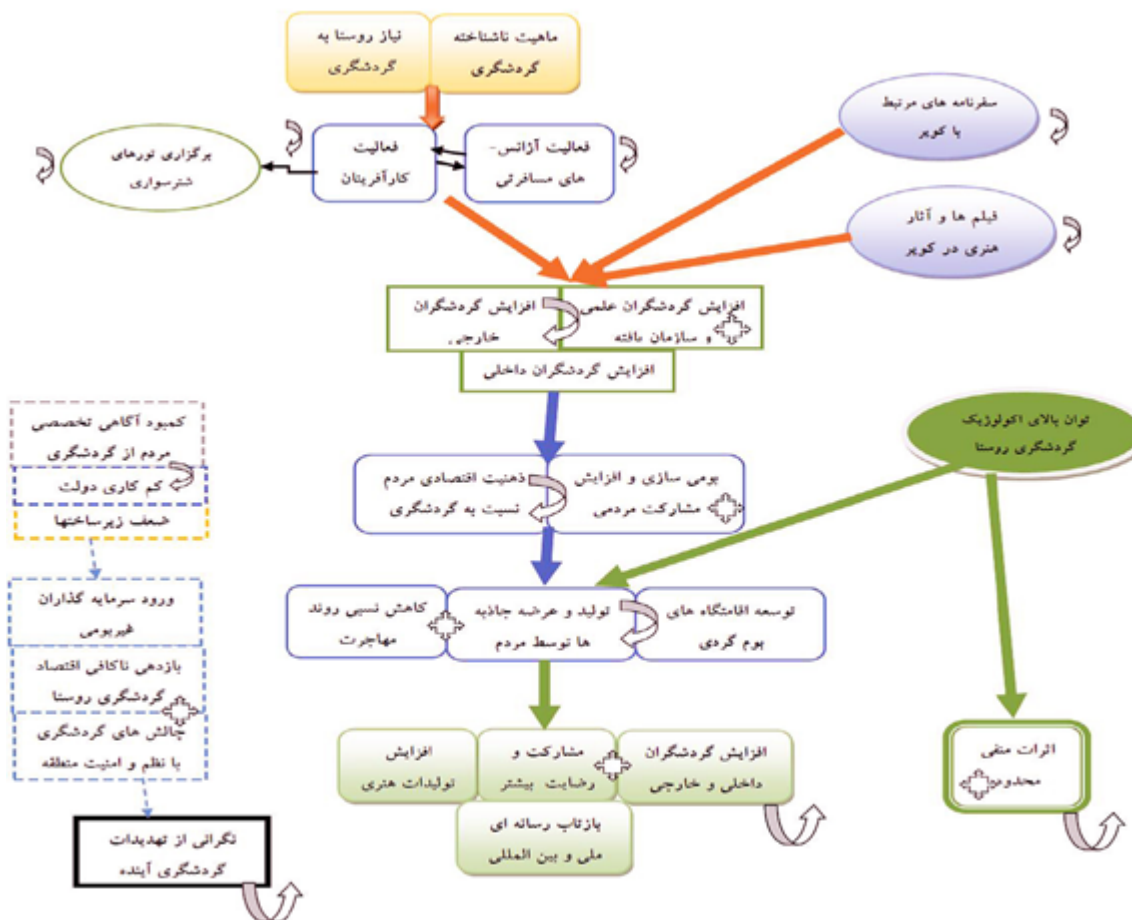
گردشگری روستا و منطقه، توجه سرمایه‌گذاران سایر شهرها به روستا بیشتر شد و میزان سرمایه‌گذاران غیربومی افزایش یافت. در کنار این عوامل میزان علاقه‌مندی مردم به فعالیت در این زمینه نیز افزایش یافت. اثرات منفی گردشگری فعلاً کم و نقش دولت، محدود است.

پس از تعیین مدل، ضروری است تا نتایج مدل با نظریه‌های مورد نظر پژوهش مورد ارزیابی قرار بگیرد. بر اساس مدل باتلر، می‌توان گفت که روستای مصر در مدل باتلر، در مرحله «مشارکت و رشد گردشگری» قرار دارد. در این مرحله تعداد گردشگران، افزایش می‌یابد که سودهای حاصل از گردشگری نیز بیشتر می‌شود. متعاقب این افزایش، خدمات گردشگری نیز توسعه می‌یابد که این مسئله در روستای مصر به وضوح مشاهده می‌شود. مسئله اثرات افزایشی، موضوع مهم این مرحله از چرخه سیستم است که در روستای مصر، فعالیت یک کارآفرین موجب ایجاد جاذبه‌ها و خدمات مختلف شده است. تصویر شماره ۵ موقعیت روستای مصر در چرخه حیات گردشگری باتلر را نشان داده است.

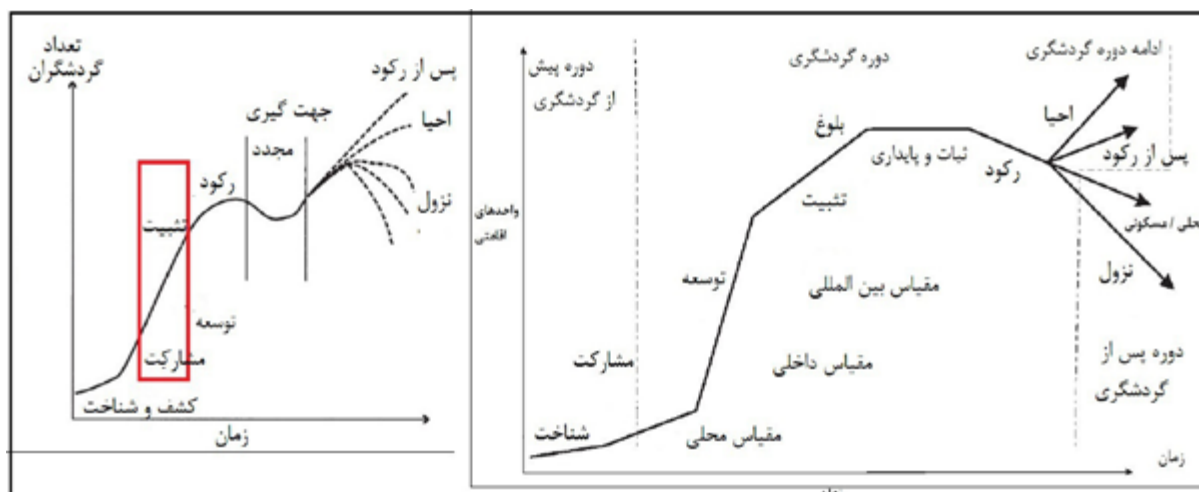
محدودیت‌های طبیعی، ضعف زیرساخت‌ها، اثرات آثار هنری بر گردشگری روستا، خطر افزایش فعالان غیربومی، چالش‌های امنیتی و ورود گردشگران علمی و ماجراجو و ارتباطات بین آن‌ها است. با بررسی ارتباطات بین فرایندها و ساختارهای مؤثر در توسعه گردشگری روستای مصر، مدل توسعه سیستم گردشگری روستای مصر بر اساس تحلیل محتوای کیفی، تدوین گردید (تصویر شماره ۴).

این مدل شامل چهار مرحله است:

در مرحله اول، روستای مصر یک روستای چندان شناخته شده نیست و گردشگری یک بازساخته به شمار می‌رود. از طریق برگزاری تور شترسواری، زمینه‌های اولیه فراهم می‌شود. در مرحله دوم، تهیه آثار هنری، موجب توسعه گردشگری سازمان‌یافته، علمی و ماجراجو می‌شود. در مرحله سوم با ورود و توسعه گردشگران، آگاهی مردم از ماهیت و منافع اقتصادی گردشگری افزایش یافت و کارآفرینانی از خود روستا اقدام به فعالیت در این زمینه کردند و در مرحله آخر، با رونق بیشتر

تصویر ۴. مدل توسعه گردشگری در روستای مصر (مأخذ: یافته‌های تحقیق؛ ۱۳۹۵)

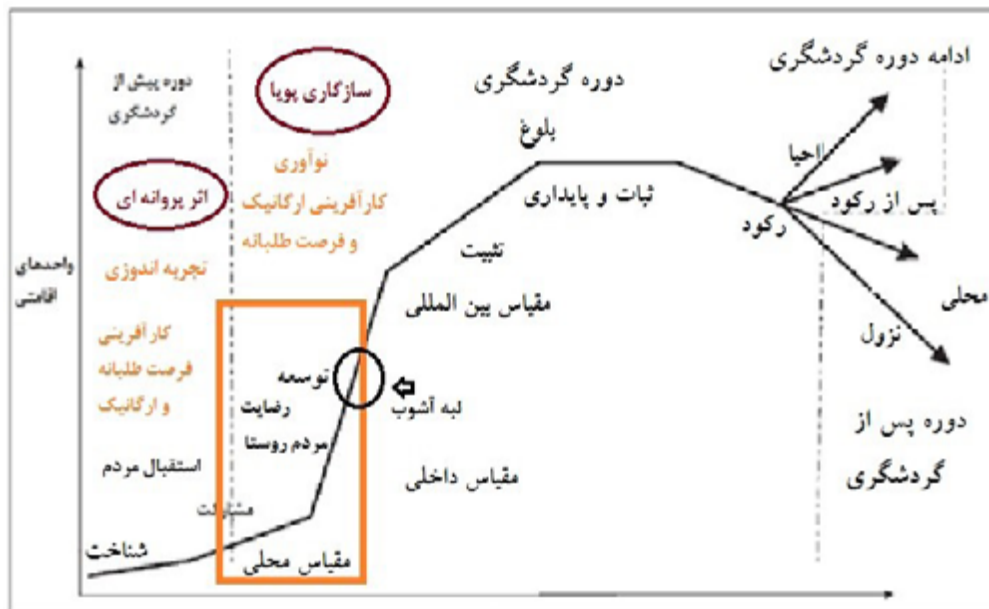
تصویر ۵. موقعیت روستای مصر در مدل‌های چرخه حیات گردشگری باتلر (مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

اقامتگاه‌های بوم‌گردی، عملکرد دولت در زمینه بهبود وضعیت راه و تغییر شیوه اقتصادی مردم از کشاورزی به گردشگری نمونه‌هایی از این مورد به شمار می‌رود.

با توجه به تحلیل‌هایی که درباره سیستم گردشگری روستای مصر در ارتباط با نظریه‌ها صورت گرفت، ترکیب انطباق‌پذیری نظریه‌های آشوب و چرخه حیات گردشگری را می‌توان به صورت تصویر شماره ۶ نمایش داد:

نکته مهم دیگر، در ارتباط با مدل چرخه حیات گردشگری باتلر، مسئله کارآفرینی است که در روستای مصر نمود بیشتری دارد. نوع کارآفرینی روستای مصر، از نوع ارگانیک و فرصت‌طلبانه است. در بررسی تطبیقی گردشگری روستای مصر با نظریه آشوب، باید به این مسئله اشاره کرد که گردشگری روستا را به دلیل شرایط شکننده و تغییرپذیر، می‌توان یک سیستم آشوبناک توصیف کرد. ورود کارآفرینان با حامیان مالی و آژانس‌های مسافرتی، برگزاری تورهای شترسواری و از همه مهم‌تر، ساخت فیلم سینمایی، در تحول این سیستم بسیار تأثیرگذار بود. در واقع باید تولید این فیلم را یک اثر پروانه‌ای نامید که حتی بدون اینکه تأثیر آگاهانه‌ای داشته باشد، با یک ورودی ناچیز، خروجی بزرگی را تولید کرد. رویکرد آشوب به برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و اقتضایی معتقد است که این مسئله در روستای مصر و منطقه صادق است. توسعه گردشگری بیابانی روستا و شاید کل منطقه، الزاماً نیاز به برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و راهبردی ندارد، بلکه تنها لازم است نقاط حساس این سیستم گردشگری را شناسایی کرد و کارآفرینان با اتکا به همین مسئله، در سال‌های اولیه، اقدام به شناسایی توان‌های خود و علائق گردشگران نموده و با شناسایی این نقاط حساس (آشوبناک) در جهت رونق گردشگری روستا اقدام کردند. یکی دیگر از مؤلفه‌های مهم نظریه آشوب، سازگاری پویا است. نتایج مدل توسعه سیستم گردشگری، سازگاری پویا را تقریباً نشان می‌دهد، به طوری که با شکل‌گیری فرایندهای اولیه در سیستم (اثرات پروانه‌ای)، به منظور ادامه این روند، نیاز به سازگاری اجزای سیستم گردشگری با شرایط این سیستم بود. مفهوم تخریب خلاق، در اینجا می‌تواند مطرح شود. این مفهوم نشان می‌دهد که هر گونه خروج از شرایط قبلی و مطابقت با وضعیت موجود به منظور حفظ ثبات و توسعه سیستم، نیازمند از بین بردن برخی از عناصر سیستم و جایگزینی عناصر جدید است. تلاش مردم روستا برای تبدیل خانه‌های قدیمی خود به

تصویر ۶: ارزیابی مدل سیستم گردشگری روستای مصر با نظریه‌های تبیین کننده سیستم (مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۵)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

کارآفرینی و وضعیت روستای مصر در این ارتباط و تفاوت‌هایی که با الگوهای ارائه شده دارد، نشان از نتایج متفاوت مکانی، مقاصد گردشگری دارد. روابط بین اجزای سیستم و نحوه رفتار با اجزای سیستم، می‌تواند سناریوهای متعددی را برای سیستم رقم بزند. ارتباطات اجتماعی عمیق بین اجزای درونی و بیرونی سیستم و وجود تبادلات اجتماعی مطلوب بین روستا و گردشگری، می‌تواند زمینه تثبیت جمعیت و توسعه اقتصادی روستا را فراهم آورد، در حالی که عدم کنترل فرایندهای بیرونی شامل فعالان غیربومی و توسعه بیش از حد توان اکولوژیک منطقه، می‌تواند سناریوی رکود سیستم بسیار زودتر از حد تصور موجب شود.

نتایج این پژوهش نشان داد که نقاط روستایی را می‌توان در چارچوب یک سیستم آشوبناک و پیچیده مطالعه کرد که این پیچیدگی نه از منظر دخالت فرایندهای و ساختارهای متعدد، بلکه از دید حساسیت و واکنش سریع اجزای سیستم گردشگری روستایی به شرایط درونی و بیرونی و واکنش‌های سریع محیط روستا به عوامل مختلف است و این روند بر پایه نظریات چرخه حیات گردشگری از جمله مدل باتلر قابل تبیین است. همچنین باید به این مسئله اشاره کرد که حساسیت و پیچیدگی بین فرایندها در کلیه مراحل چرخه حیات از مرحله شناخت تا رکود وجود دارد و گذار از هر مرحله نیازمند کنترل فرایندهای درونی و بیرونی غیرقابل پیش‌بینی است.

تشکر و قدردانی

این مقاله هیچ‌گونه حامی مالی نداشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

ارزیابی و تبیین مدل را می‌توان از منظر چرخه فرایند فضایی و ساختار فضایی بررسی کرد. در مدل مورد نظر این مسئله مشاهده می‌شود. تلاش‌های کارآفرینان در زمینه‌های مختلف، فرایندهایی است که توانسته حرکتی در سیستم گردشگری روستایی مصر ایجاد کند. رشد گردشگری داخلی پس از پخش فیلم و ورود گردشگران علمی و سازمان‌یافته، یک ساختار فضایی گردشگری محسوب می‌شود که خود این ساختار در واقع یک فرایندی برای آگاهی مردم از منافع اقتصادی گردشگری و افزایش مشارکت بومی و کاهش نسبی مهاجرت است که یک ساختار محسوب می‌شود. همچنین در بررسی تعمیم‌پذیری نظریه‌ها با مدل توسعه سیستم گردشگری، می‌توان از نظریه آشوب در تحلیل و بررسی سیستم گردشگری بهره برد. همچنین چرخه حیات گردشگری نیز یکی از نظریه‌های مورد بررسی است که بر اساس مدل باتلر، روستای مصر در مرحله مشارکت و ابتدای مرحله توسعه قرار داشته است. موضوع مشارکت و رشد گردشگری و همچنین تأثیرات اثر پروانه‌ای و سازگاری پویا را به صورت ترکیبی در رشد و تحول گردشگری روستا، یک عنصر مهم و تعیین‌کننده تلقی کرد. بررسی نتایج پژوهش، با توجه به سایر پژوهش‌هایی که در این ارتباط صورت گرفته است از جمله تینسلی و لینچ (۲۰۰۱)، باتلر (۲۰۰۶)، راسل و فالکنر (۲۰۰۴)، ضیایی و حسن‌پور (۱۳۹۲) و علیقلی زاده فیروزجایی و همکاران (۲۰۱۴) نشان از تفاوت‌هایی در حوزه چرخه حیات گردشگری دارد که می‌تواند بازنگری را در نتایج این مدل دربرداشته باشد. مباحث مربوط به

references

- Aboalhasani, F., Kiani, S., Mousavi, M. (2012). determining tourism development strategies in desert regions (case study: desert county of Khur-biabanak). *landuse planning*, 4 (2), 141-161
- Aligholi zadeh Firouzjaei, N., Ramazan zadeh lesboui, M., Esmaeili, M. (2014). Measure of community attitude and trend to tourism development in desert rural regions (case study: rural area in Khur-biabanak county). *geographical researches in desert regions*, 5 (18), 37-53
- Bayat, N., Badri, S., Rezvani, M., Faraji sabokbar, H. (2013). Rural tourism researches in Iran: documental analysis from Persian published articles. *planning and tourism development*, 2 (6), 128-109
- Barr, T. (1990). From quirky islanders to entrepreneurial magnates: the transition of the Whitsundays. *Journal of tourism studies*, 1 (2), 26-32
- Beeton, S. (2006). Community development thorough tourism. published by land links
- Butler, R.W. (1980). The concept of a tourism area cycle of evolution: implications for management of resources, *Canadian Geographer*, 24, 5-12
- Butler, R.W. (2006). The tourism area life cycle. Vol 2, channel view publication
- Eshraghi, M., Toriman, M. E., Ahmad, H. (2010). Sustainable ecotourism in desert in Iran. *potentialand issue, jurnal e-bangi*, 5 (1), 38-51
- Georgantzas, C. N. (2003). Tourism dynamics: Cyprus hotel value chain and profitability. *System Dynamics Review*, 19 (3)
- Ghaheer, A., Ghorbani, M., Del afrouz, H., Malekani, L. (2012), river stream assessment by chaos theory. *research of Iran's water*, 6 (10), 117-129
- Gleick, J. (1993). *nonlinear systems*. Web Publication by Mountain Man Graphics, Australia
- Hall, H. (2011). Borrowed theory: applying exchange theories in information science research. *Library & Information Science Research*; 25 (3), 287-306
- Hwang, J., Lee, S. (2015). The effect of the rural tourism policy on non-farm income in South Korea. *Tourism Management*, 46, 501-51
- Iman, M.T., Noshadi, M.R. (2011). Qualitative content analysis. *research*, 3 (2), 15-44
- Karam, A. (2012). Chaos theory, fractal and non-linear systems in geomorphology. *narural geography*, 3 (8), 68-82
- Khani, F., Khosravi mehr, H., Tourani, A. (2014). Measuring of rural tourism capabilities based on elimination economic challenges, case study: Ghaleh ghafeh village, Minoudasht county, *rural researches*. 5 (1), 191-212
- Mahmoudabadi, A., Seyedhosseini, S. (2012). Application of Chaos Theory in Hazardous Material Transportation, *International Journal of Transportation Engineering*, 1 (1), 15-23
- Moshiri, S. (2002). Review in chaos theory and its applications in economy. *economic researches in Iran*, 12, 49-71
- Postma, A. (2008). Critical impacts of tourism multiple case studies. *stenden university*
- Rezvani, M., Jafari moghadam, S., Rahimov, H. (2012). Tourism impact on raising entrepreneur ideas in rural regions (case study: comparison Abr and Abarsanj villages - Shahrood county). *rural researches*, 5 (2), 153-174
- Rogers, D. (1978). Industrialization, Income Benefits and the Rural Community. *Rural Sociology*, 43 (3), 250-265
- Russel, R., Faulkner, B. (2004). entrepreneurship, chaos and the tourism area life cycle, *annals of tourism research*
- Tabrizi, M. (2014). Qualitative content analysis from approximate approach perspective. *social sciences*, 64, 105-113
- Tinsley, R., Lynch, P. (2001). Small tourism business networks and destination development. *international journal of hospital-ity management*, 20, 367-378
- Vosoughi, L. (2011). assessment rural society attitude about tourism based on structural equations (case study: Roudbar Ghasran mountain regions shemiran county). *rural researches*, 2 (4), 63-88
- Ziaei, M., Hassanpour, M. (2013). strategic area determining of destination development by using theory and applied adaption of life cycle models and Doxy resentful index, case: Mesr, Farahzad, Mohammad abad koreh gaz, Abouzeid, Band rig and eish, rig jen, Jandagh. *geography and urban planning*, 9, 15-28

